

ЕВГЕНИ ВИКТОРОВ ГОЛОВИНСКИ

Дата и място на раждане

18 МАРТ 1934 Г., БУРГАС

Образование

Средно образование – Бургаска мъжка гимназия „Г. С. Раковски”, Бургас (1947 – 1952)

Висше образование – Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Природоматематически факултет, специалност „Химия” (1952 – 1957), дипломеран като „Химик-органик”.

Редовна аспирантура – Катедра по медицинска химия, ВМИ-София (1957-1960), успешно защитена дисертация – 1961 г.

Специализации в страната и в чужбина – Университета в гр. Йена, ГДР, 2 месеца (1966), Института „Пастьор”, Париж, 1 месец, Университета в гр. Мюнстер, ФРГ, Института по физиологичана химия 1966 – 1967 г., пак там, 4 месеца, 1969 г.

Владеене на чужди езици – руски–отлично; немски – много добре; английски и френски – добре.

Научни звания и научни степени

**Кандидат на химическите науки, 1961 г., България,
Доктор на биологическите науки, 1977 г., България;**

Доктор хонорис кауза, *mult.*: на Софийския университет „Св. Климент Охридски” (2013), на Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград (1997), на Бургаския университет „Проф. Асен Златаров” (2008), на Висшия медицински институт, София (2009).

Асистент, ст.асистент и преподавател във ВМИ-София (1961-1966), старши научен сътрудник (1966), доцент (1971), професор (1979), член-кореспондент на БАН (1989), академик (1997).

Научна дейност

Монографии, научни книги, енциклопедии –

Е. Golovinsky - “Biochemie der Antimetabolite”, Gustav-Fischer-Verlag, Jena, 1984 (zweite Auflage 2002). Главен редактор и съавтор на 5 енциклопедии (напр. Евг. Головински, гл. ред. „Обща енциклопедия А-Я”, изд. БАН и „ТРУД”, 1998, второ издание 2002, трето издание 2005, електронно издание 2004); няколко научно-популярни книги (напр. Евг. Головински – „Многогранните таланти”, Акад. Изд. „Марин Дринов”, 2014)

Учебници и учебни ръководства - Общо 6 средношколски и университетски учебници и учебни пособия, самостоятелно и в съавторство (напр. Д. Лазаров и Е. Головински - „Химия. Наръчник на ученика”, „Народна просвета” - първо изд. 1982, второ изд. 1990, трето изд. 1995)..

Оригинални (журнални) научни статии – общо 224, от тях 150 – в чужбина.

Цитирания:

Над 1400 цитирания от наши и чуждестранни изследователи. Много от трудовете на Е.Г. са включени в световно утвърдени наръчници, справочници, енциклопедии, учебници и монографии, напр. “Houben-Weil Handbuch der Organischen Chemie”, “Metodicum Chemicum”, “Handbook of Experimental Pharmacology”, “Pharmacological Bases of Cancer Chemotherapy”, “Synthetic Methods in Organic Chemistry “, “The Chemistry of Heterocyclic Compounds”, “Comperhensive Heterocyclic Chemistry”; „Общая органическаия химия” (изд. Мир, Москва, 1981-1988) и други.

Участия в научни форуми

От 1961 г. до сега – общо 152 участия в международни и национални научни форуми, от тях – с 29 пленарни доклади.

Други активности в областта на науката:

Член на редколегията на сп. “Pharmacology and Therapeutics” (Пергамон Прес, Ню Йорк, 1976-1988); член на редколегията на сп. „Химико-фармацевтический журнал” (Москва, 1993); член на редколегията на сп. „Доклади на БАН” (1990-2006) и негов гл. редактор (2003-2006); Главен редактор на сп. „Природа”, БАН (1993-2001 и отново от 2012); Главен редактор на сп. „Химия” на МОН (1990-1996); Член на редколегията на сп. „Archive of Oncology” (Нови Сад, Сърбия, 1998); Член на Почетния борд на Нов симфоничен оркестър, София, 1999).

Авторски свидетелства, патенти, внедрявания

Съавтор на общо над 30 авторски свидетелства и патенти. Документиранияте внедрявания в химикофармацевтичната промишленост са 10. В периода 1965-1988 г. внедряванията са осъществени на базата на договори между ИМБ и съответните фирми, ръководител Е.Г., общата стойност на договорите възлиза към 1988 г. на 776 800 лв. От тогава Е.Г. е ръководител или съръководител също на договори по общо 8 теми с DFG (Германия) и Министерството на образованието и науката (МОН). В периода 1991-1999 г. е работено резултатно по договори по 5 проекта, финансирани от МОН.

От съществено значение е осъщественото внедряване на оригинално създадената технология за получаване на противотуморния препарат Циплатан (Цисплатина) и на две лекарствени форми на този препарат. Има реализирана износ на препаратите. През 1965 г. е осъществено внедряването на оригиналния хипотензивен препарат Депретон, който се произвежда и реализира от „Фармахим“ няколко години. През 1987 г. е внедрено производството на оригиналния растежрегулируещ препарат МХАК500 който се използва известно време успешно в Южна България.

Преподавателска дейност

СУ „Св. Кл. Охридски“ (1971-2007); ЮЗУ „Неофит Рилски“ (1989-2009); Бургаски университет „Проф. Асен Златаров“ (1990-1994); Ежегодно - гост-доцент в Университета в Хале, Германия за по един месец (1975-1979); гост-професор в Университета в Есен, Германия (1988); гост-професор в Университета в Булавайо (Зимбабве), 1994. Четени лекции и лекционни курсове по Биохимия на антиметаболитите, Биохимия на

ксенобиотиците, Биоорганична химия, Увод в история на природознанието.

Защитили докторанти (брой):

Общо 29, двама от които немски граждани, защитили дисертации в университетите в Мюнстер и Есен.

Професионална биография. Заемани управленски позиции в научни и университетски институции-

Ръководител на секция в ИМБ-БАН (1981-2007);
Научен секретар на ИМБ – БАН (1978-1989); зам.-
директор на ИМБ – БАН, (1989-1993); основател и
ръководител на катедра „Химия” в ЮЗУ – Благоевград
(съвместителство, 1987 – 1999);; председател на
постоянна комисия в Националната комисия по
оценяване и акредитация (съвместителство, 2006-2009) ,
Научен ръководител на Научно-информационния център
„Българска енциклопедия – БАН” (съвместителство,
2002-2009); член на Управителния съвет на БАН (1991-
1994); Председател на Съвета за издателска дейност на
БАН (1993-1997); Член на СНС по биохимия биофизика и
молекулярна биология при ВАК (1985-2007); Председател
на СНС по фармация при ВАК (1991-2010) ; член на
Съвета на Националната агенция за оценяване и
акредитация (НАОА) към МС на РБългария (1997-2000).

Обществена дейност в страната и чужбина

Председател на Федерацията за разпространение на
знанията (1990-2005); Председател (1998-2001) и почетен
председател (от 2001) на Хумболтовия съюз в България.

Награди (по-важните)

Орден „Св. Св. Кирил и Методий” първа степен (2008); Немският орден „Федерелен кръст за заслуги на лента” (Bundesverdienstkreuz am Bande, 2001); Медал „Св. Климент Охридски” (1999); Почетен знак „Проф. Марин Дринов” на БАН (1999); Медал „Проф. Марин Дринов” на лента, БАН (2004); Юбилеен медал на Университета в Хале (Германия), сребърен (1994); Почетен гражданин на Бургас (2000); Почетен гражданин на Благоевград (2006)

ЕВГЕНИ ГОЛОВИНСКИ

Основни насоки на изследователската дейност

Активен интерес към научна дейност Е. Г. проявява още като студент. Решаваща роля за неговото развитие като млад учен в това отношение имат акад. Богдан Куртев и чл.-кор. Александър В. Спасов (органична химия), акад. Асен А. Хаджиолов и д-р Георги Саев (биохимия) и чл.-кор. Калчо Ив. Марков (микробиология). Първите 9 години от научната си дейност Е. Г. осъществява в Медицинската академия в София, а впоследствие, след хабилитирането си – в Института по молекулярна биология на БАН.

Заедно със свои сътрудници и докторанти работи в областта на биоорганичната химия, фармакобиохимията и биохимичната екология. Основните му приноси са свързани със създаването на нови методи за синтез на важни групи органични съединения, предимно биологичноактивни вещества, изясняването на

биохимичните механизми на действие на лекарствени средства и изследването на биохимията на ксенобиотиците.

Създава няколко нови оригинални препаративни методи за получаването на пуринови аналози, като например триазоло-, тетразоло- и пиразолоурацили, като се изхожда от амидразони. Изучен е фармакологичният ефект на голям брой от тези съединения. Тези приноси са включени в световноизвестни наръчници, справочници и енциклопедии.

Получава нови аналози на природни аминокиселини и пептиди, включващи такива аналози и изучава биологичния им ефект (антибактериален, противотуморен, противоболков), както и механизмите им на действие.

Синтезира нови метаболитни инхибитори, главно с противотуморно действие и изучава молекулните механизми на действие на такива инхибитори. Участва в колектива от немски учени, които изясняват фармакобиохимията на противотуморния препарат ендоксан (циклофосфамид), получава и изучава биохимичните механизми на действие на платинови комплекси с противотуморно действие. С колектив разработва патентнозащитен оригинален метод за промишленото получаване на противотуморния препарат цисплатина. Получени са и нови лекарствени форми на препарата.

Изследва системно инхибитори на глюкуронозилтрансферазите – ензими, които играят важна роля в механизмите на обезвреждане на ксенобиотиците в организма на животните и човека.

Проучва инхибиращия ефект на голям брой промишлени отрови, фунгициди, хербициди, инсектициди и хранителни добавки и установява, че някои полифеноли като танина са силни инхибитори на глюкуронидирането. Синтезира целеносочено за пръв път поредица от аналози на преходното състояние на реакцията на глюкуронидирането и извежда някои структурни изисквания към активните аналози-инхибитори. Резултатите от тези изследвания имат важно значение за създаването на нови лекарствени средства.

В сътрудничество с други наши и други научни звена изучава биоремедиацията на замърсени с тежки метали, уран и органични ксенобиотици местообитания. Изолирани са, идентифицирани и охарактеризирани бактерии от онечистени с такива замърсители води и почви, за да бъдат използвани за разграждане и обезвреждане на токсични вещества от неимобилизирани и имобилизирани бактериални клетки. Бяха създадени биофилтри, подходящи за биотехнологичното пречистване на замърсени с ксенобиотици индустриални отпадни води.